

# Tudta, hogy 90 évvel ezelőtt, 1927. március 15-én emlékezett meg először az ország a nemzet ünnepeként a forradalom kitörésének évfordulójáról?

1927. évi XXXI. törvény március tizenötödikének nemzeti ünnepé nyilvánításáról

*A magyar nemzet balsorsában, súlyos megpróbáltatásai közepette hálás kegyelettel emlékezik meg az 1848. esztendő március tizenötödikéről. Izzó hazaszeretetükben e napon tettek hitvallást a nemzet dicső fiai az alkotmányos szabadság és jogegyenlőség fenkölt eszméi mellett és szent lelkesedésükkel áthatva az egész nemzetet, az ezeréves hazának az új idők szellemében való fejlődéséhez irányt jelöltek. E nap szellemében valósultak meg azok a korszakot jelentő törvényhozási alkotások, amelyek az alkotmányos jogokat a nemzet minden osztályára kiterjesztették.*

*Abból a célból, hogy a nemzet e nap dicső hagyományaiból merítsen hitet, erőt és reményt egy jobb kor bekövetkezéséhez:*

*A törvényhozás - a nemzet kezdettől fogva önként megnyilvánult közérzületét követve -*

***1. § március hó tizenötödik napját nemzeti ünnepé nyilvánítja.***

***2. § Ez a törvény kihirdetése napján lép életbe.***

# ZALAI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztő: Kőrösi István, Főút 5. sz. Kiszélesítési Bizottság: Kistaludny-u. 15.

Felelős szerkesztő: Barbarits Lajos

Interurban-telefon: Nagykanizsa 78. szám. Előfizetési ára egy hónapra 2 pengő 40 fillér.

## Kettős ünnep

(61) Mintha felszakadoztak volna a szürke ködök, amik ott ültek eddig a kanizsai kultúrélet völgyét lefedték. Ugy ültek ott, mint nehez szárnyu, lompos madár-óriások, amiket néha fel-lejlesztett valami zajlás, lombos testüket odább bajlotta valami nekibuzdulás, de csak órákig, napokig szabadult az árnyékuktól a végvár bástyája, amelyikről a ma arzenáljában legfontosabb színek zászlaja: a kultúra harcoss lendülete hiányzott. Kód, csend... és teapedés a kód alatt, unott csoda-várás, vagy az sem, sokszor talán csak törődött lemondás.

Igy volt sokáig Kanizsán. Egyszer aztán, nem régen, a végvár közönyének kazamatáiban titkos sürgős forgás, lázas munka indult meg. Új erődje épült az ősi várnak. Új idők szelleme állt ott, míg az alapjait megvetették. Új konstellációk törvényel emeltek légiút téglaára, hogy legyen szikla-erős pont, ahol megvébessé lábát a magyar kultúra győzelme ellen szárnyalásához horgonyzott hitünk. Ez a hit repült át velünk az idők kietlen pusztaságát, míg a lábunk ott gyökeredzik a földünk elbivalóságának búszke tudatában.

És ma, mikor március idusát millió újra-zsunduló élet köszöni a költősköri, — ma, amikor szabadság-barcos emlékek felhő-szaggató szele bírdeli az égi lüz pusztihatalan igazságot, — ma, amikor a magyar géniusz minden tavasz-váró rögre oda-csofolja a szivdobogató igéretet, — ma, ezen a megszentsítt magyar napon, a végvár zászlóudjára felszalad a trikolor és miközben barszorgva csatázik a széllel a búszke zászló, a falakon kettős ünnep (üzi gyulnak. Nagykanizsán ma nemcsak a mul-tak remir isenciaciát szedjük csakozba egy meglépázott oltár köré, soha nem nyugvó imádságnak, hanem belefűz-zük a szóltárok szavába a magyar kultúra barsány bizonyágleteit: színházát avatja Nagykanizsa március idusán, templomját nyitott meg, a hova eljár, mint üdülts lorráshoz, hogy a fáradt lelkeket megnyáirtsa mindmegannyi új Achilles lélek csodatévő, győzhetetlenségre, életre pán-célzó vízében.

Márciusi trisa szelek kavarnak a magyar mezők felett. A tavasz honja szárnyát valahol a széleken es szétküldi üzenetét a csonka ország minden fiának, hogy fegyverkezni kell.

Igen, fegyverkezni kell ma is. A vörössapkasok hősi elszántságával, Pelólik lángoló honszerelemével, — Gábor Anonok gátat nem ismerő akarásával kell fegyverkezni ma is, amikor a szabadság emlékeit ünnepbe foglalva örizzük, de a szabadság hordozóinak láncos kolonc csörömpől minden lépése nyomán és a láncolat a győzdelmi toron föl-közt országok urai olt cövekelték le Tritanunban.

Fegyverkezünk tehát. Csak hogy nem vasból, nem halált rópitó ólom-ból, nem vérszomjas acélből kovácsoljuk az új magyar szabadság fegyvereit. A magyar kultúrának állunk őrbelyeket. A magyar szellemet acélozzuk a népek nagy versenyére. A magyar lélekbe önlünk varázslatos írt, ami sebezhetetlen legye minden támadás ellen.

A végvár Nagykanizsa ezért épített hállékat a magyar szini-kultúrának. Ezért látul ma hosszana ünnepelnie egy város március idusán és őt kettős ünnepet.

Ez a mai kanizsai március idusa egy tenyérsnyi földje az új honfoglalásnak, egy teljesedése a márciusi nagy programnak, egy darabja annak az ezeréves igazságnak, ami tavasz ébredésében, március ibolyáiban, mulak dicsőségében, könnyek szivárványában, kancsuk-csalogásban, meg nem halgatott imádságban, feszülő izmokban és millió lélek hitében is egy, örök igazság: a dalalmas magyar életnek minden ujonnan meglelt lépés nyomában sarjadzó igazsága.

József népjóléti miniszter kijelentette egy emlékirattal kapcsolatban, hogy a Munkásbiztosító Pénztár önkormányzatát mielőbb helyreállítandónak tartja. Szükségesnek tartja azonkívül az iparosok rokkantsági és aggkori biztosításának megvalósítását is.

A kultuszminiszter állapította a magyar—olasz határt

Trieszt, március 14. (Éjszakai rádiójelentés) Klebelsberg Kunó gróf magyar kultuszminiszter kíséretével ma reggel Posumia határátjárásra érkezett, ahol hivatalosan várják. Az elhangzott üdvözlésekkel meleg szavakkal köszönte meg és hangoztatta az olasz—magyar barátságot.

Szervezott éhség-sztrájk a bolgár politikai foglyok között

Szofia, március 14 (Éjszakai rádiójelentés) A politikai foglyok éhség-sztrájkot kezdtek, hogy ezzel érijék el, hogy egész Bulgária politikai foglyait szabadon bocsássák. Az éhség több vidéki városban már egy hete tart. Egy kommunista újságol, mely az éhség-sztrájkot kimerítően foglalkozott, beillottak és szerkesztőjét letartóztatták.

Működik a Vezuv

Nápoly, március 14. (Éjszakai rádiójelentés) Ma délelőt 11 óra 7 perckor a Vezuv obszervatóriumának földrengés jelző készüléke vulkanikus

## Az ügyészséghez kerültek a Széchenyi-fürdő ügyének iratai

Budapest, március 14. A budapesti Széchenyi-fürdő építkezésének ismereti botránya tovább dagad. A miniszteriális ellenőrző bizottság péntek óta szakadatlanul dolgozik és legnap helyszíni vizsgá-

latot is tartott. A bizottság a hét végére készíti el jelentését.

Ripka főporgármester a botrányt kiptatlanon közgyűlés jegyzőkönyvét szükségesnek látta átteni az ügyészséghez, ahol az eljárás meg is indult.

## Botrányos rendezavarás a bécsi kereskedelmi főiskolán

Becs, március 14. A bécsi kereskedelmi főiskola viharos botrányok színtere volt ma egész délelőt. A rektorok arra a rendelkezésre, hogy a főiskolába lépőket igazoltatni kell csak a hallgatókat lehet bebocsátani, — sok német nemzeti diák gyűlt össze az iskola előtt. Legelőbb más főiskola

szándékára. Eire a botókkal felfegyverzett diákok behatoltak erőszakkal az épületbe, a rektor ellen üntettek, egyikük lázító beszédére pedig elkezdők a zsidó és külföldi hallgatók ellátolását. A rendbontók a kibívtott rendőröknek is ellenszegtettek. Végül is a megzörögött rendőrség több diákot letartóztatott és a főis-

## Márciusi zászlódiszben várja Nagykanizsa a ma esti színház-megnyitót és az országos nevű vendégeket

Nagykanizsa, március 14. Március 15-én, kedden este megnyitnak a kanizsai színház kapui és ezzel egy-két napra Nagykanizsa az országos kultur-élet érdeklődésének közepébe került.

A nevezetes aktu'ra városunkba érkező vendégek egy része a déli gyorsalérkezik Budapestről, így Sztranyovszky állami titkár, Kállay Tibor és 14 országgyűlési képviselő, Hubay Jenő, Hevesi Sándor és mások.

Az állomáson az ünnepélyes fogadtatás díszes keretek közt törtélik.

A bevonulási útvonal: Kazinczy-u'ca, Szemere-u'ca, Csengery-ut, Fő ut.

A háztulajdonosok és lakók ezuton is felkéretnek, hogy házaikat, ablakaikat zászlóval, virággal, szőnyeggel díszítsék ki,

hogy megmutassák, milyen lelkesedéssel és méltányolással néznek a nagy nap kulturális jelentősége és

az érkező művészeti és politikai notabilitások személyisége felé.

Az ünnepi megnyitás

este pontosan 7 órakor kezdődik, egyes számok közt az ajtók zárva lesznek.

Hubay Jenő a Zrínyi Irodalmi Kör dísztagja

A nagykanizsai Zrínyi Miklós Irodalmi és Művészeti Kör szombati választmányi ülésén Hubay Jenő dísztagjává választotta, az erről szóló díszlevelét a szerdai koncert alkalmával fogják átnyújtani. A Kör az állomáson is küldötséggel fog megjelenni a fogadtatásnál. Üdvözölni fogja a Kör Hevesi Sándort is, a Kör tiszteletbeli tagját.

A Kör elnöke ezuton hívja fel tagjait, hogy a hangversenyen minél számosabban megjelenjenek, annál is inkább, mert a Hubay-koncert jövedelmének 1/4 része kanizsai kulturális célokra szolgál.

**Tudta, hogy 90 éve, 1927-ben – amikor először vált nemzeti ünnepé március 15-e – adták át a Városi Színházat és Mozit, amit ma Medgyaszay Háznak nevezünk?**

**Tudta, hogy a Medgyaszay Ház névadója, Medgyaszay István a róla elnevezett épület tervezője volt, akit az építészet Bartókjának is neveznek?**



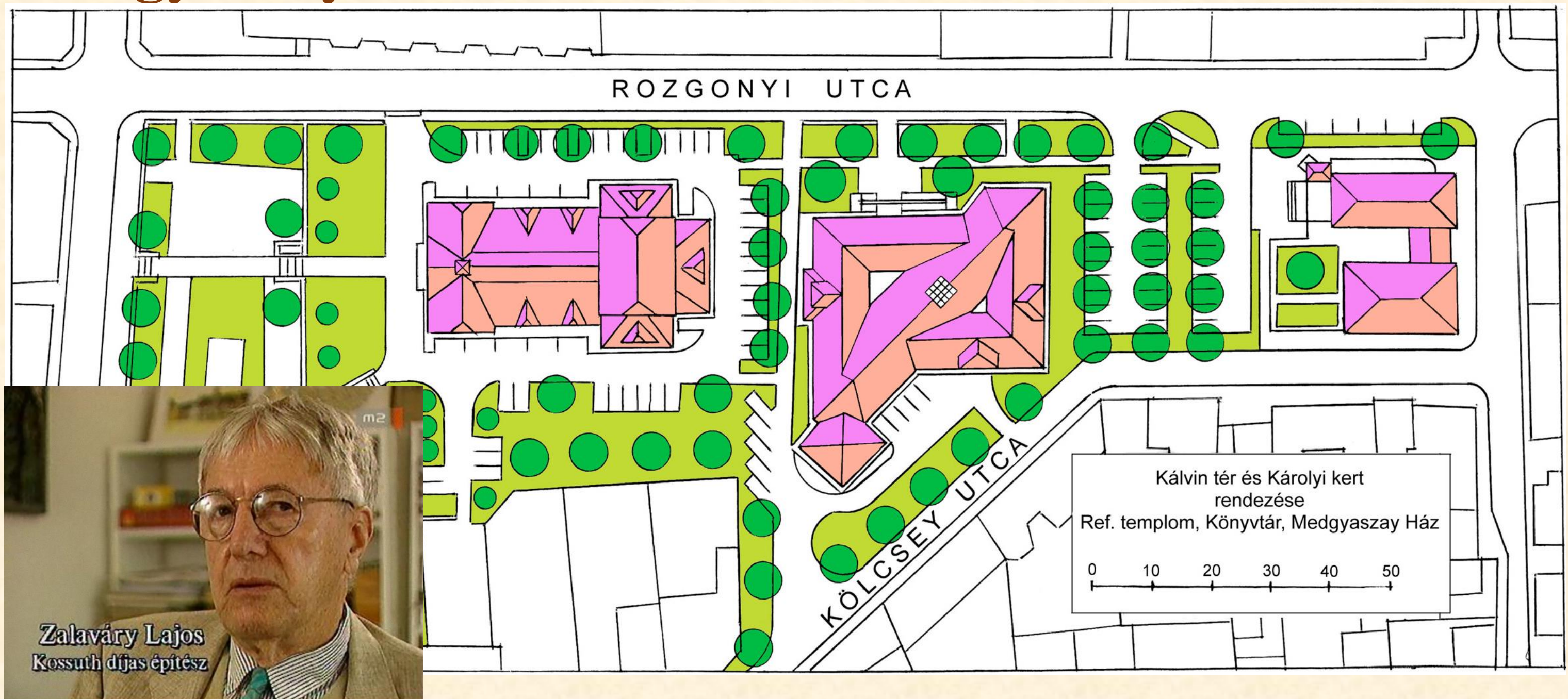
**Tudta, hogy a Medgyaszay Ház tervezője, Medgyaszay István másik épületet is tervezett Nagykanizsán? Ez az épület a volt Gábor Áron laktanya épülete.**



*Nagykanizsa*

*Tüxérlaktanya*

**Tudta, hogy a Medgyaszay Ház felújítását az a Kossuth-díjas építész, Zalaváry Lajos tervezte, aki a Halis István Városi Könyvtár épületének is a tervezője? A fiatal Zalaváry még találkozott az idős Medgyaszay Istvánnal.**



Tudta, hogy a volt mozi felújításának szükségességére éveken át az Egész Világ Alapítvány azzal hívta fel a figyelmet, hogy a nemzeti ünnep alkalmából és az épület átadásának évfordulóján, március 15-én színházi előadásokat szervezett városunkban?



**Emlékkártya  
és belépőjegy**  
a 2000. március 14-i  
ünnepi színházi előadásra

Pozsgai Zsolt:  
**FEKETE MÉZ**  
történelmi játék két felvonásban  
Helyszín: HSMK színházterem  
Időpont: 19 óra

„Rendeztessék minden év március 14. vagy 15. napján  
Nagykanizsán színházi előadás a nemzeti ünnep méltó  
megünneplése és a nagykanizsai színház felavatásának  
évfordulójáról való megemlékezés végett.”  
(Egész Világ Alapítvány alapító okirata)

Az előadás az Egész Világ Alapítvány szervezésében nagykanizsai  
lokálpatrióta személyek, vállalatok, intézmények jóvoltából jött létre.

Tervezés és kivitelezés: Ludvig Zoltán és a Matrix Marketing Műhely



Építészet és ornamentika  
Medgyaszay István  
emlékkiállítás

# Tudta, hogy Medgyaszay István életművét bemutató nagyszabású kiállítás volt 2006 őszén a Halis István Városi Könyvtárban?

ERNST  
MÚZEUM  
BUDAPEST

Az Ernst Múzeum és a Halis István Városi Könyvtár tisztelettel meghívja Önt az *Építészet és ornamentika - Medgyaszay István* emlékkiállítás megnyitójára 2006. szeptember 15-én (pénteken) 18 órára a Halis István Városi Könyvtárba

A megnyitó vendégeit köszönti Litter Nándor polgármester  
A kiállítást megnyitja Németh Katalin építész  
A kiállítás kurátora Potzner Ferenc építész, művészettörténész  
A kiállítás 2006. november 30-ig tekinthető meg.

#### Kapcsolódó programok:

A megnyitó után beszélgetés Zalaváry Lajos építésszel a nagykanizsai színház helyreállításáról

2006. szeptember 15. 8<sup>30</sup>-kor találkozás a temető ravatalozójánál, majd a felújított Vécsey Zsigmond és Bátorfi Lajos síremlék avatása

2006. szeptember 16. 10 óra Kiskanizsai Örökség Napok (Helyszín: Halis István Városi Könyvtár)

A programmal a KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NAPJAI országos mozgalomhoz csatlakozunk a következő nagykanizsai helyszínekkel együtt:  
ALSÓVÁROSI TEMPLOM,  
INKEY KÁPOLNA, THÚRY GYÖRGY MÚZEUM.

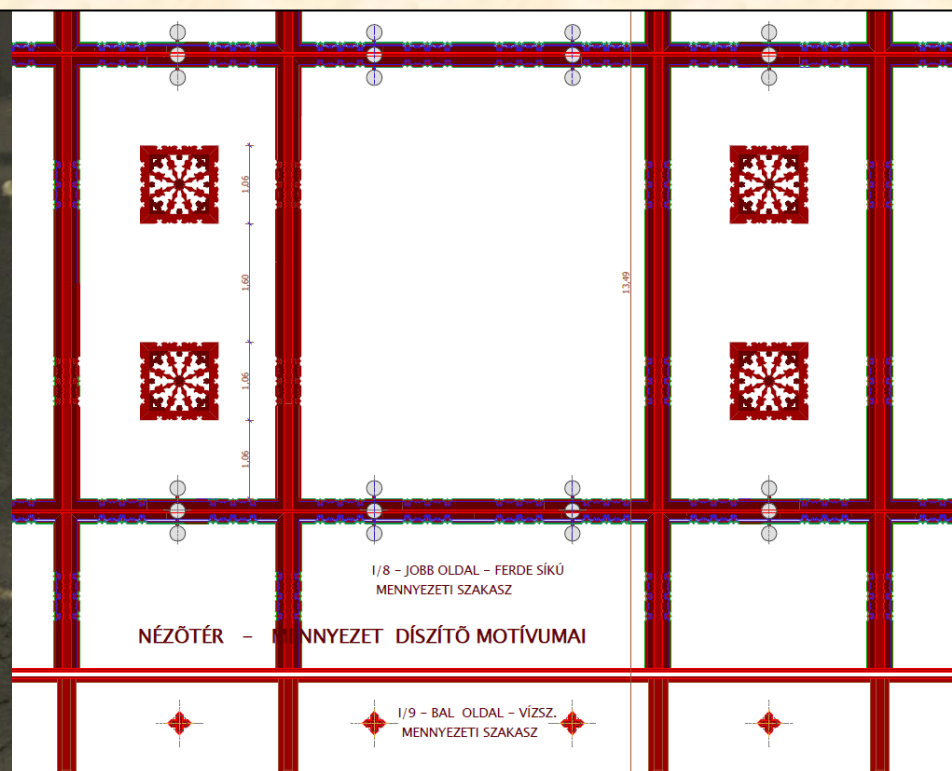
#### Elérhetőségeink:

Halis István Városi Könyvtár  
8800 Nagykanizsa, Kálvin tér 5.  
Honlap: [www.halisnagykanizsa.bibl.hu](http://www.halisnagykanizsa.bibl.hu)  
E-mail: [info@halisnagykanizsa.bibl.hu](mailto:info@halisnagykanizsa.bibl.hu)  
Telefon: 0036 93 509 500

#### Támogatók:

Középülettervező Részvénytársaság, Budapest  
Zalai Általános Építési Vállalkozó ZRt, Zalaegerszeg  
Polgármesteri Hivatal Nagykanizsa

A kiállítás Medgyaszay nagykanizsai színházának 2006. évi rekonstrukciója alkalmából kerül megrendezésre. Ő volt az építész a városi színház mellett a Gábor Áron laktanyának is.



TERVEZŐ: MEDGYASZAY ISTVÁN 1923.

NAGYKANIZSAI VOLT VÁROSI SZÍNHÁZ - MOZIÉPÜLET BŐVÍTÉSES REKONSTRUKCIÓ

# Tudta, hogy a városi színházról és moziról, a mai Medgyaszay Házról Halis István véleményét is ismerjük? Halis néhány nappal a mozi átadása előtt hunyt el, szintén 90 évvel ezelőtt. Az egyik emlékező, N. Szabó Gyula a Halisról készült írásában tette közzé (lásd a kiemelt részt):

## Nagykanizsa fiáról

Írta: N. Szabó Gyula

Nagykanizsa fia volt. Hűséges, szerelmes gyermeke. Szerelte azt a nagymultu várost egész szívvel. Neki szentelte minden szabad percét. Kutatott és írt. A poros aktákról, régi sárga, alig olvasható írásokról, mikor a port leverte, lefujta — még ekkor is arra gondolt: Kanizsai por ez is... A főgimnáziumot Kanizsán végezte — a betedik osztályt Pécsen — és már a harmadik gimnáziumban érdekelte mindaz, ami Kanizsa. Hallgatta a régi öregeket, kereste a történelmi munkákat. Amit Kanizsáról hallott, vagy olvasott — feljegyezte.

— Talán az ötödikbe jártam — beszélte el nekem nem is olyan régen — amikor erősen megdöbögött a szívem. Azt olvastam valahol, hogy Kanizsa volt a török világban a Dunántul legfontosabb vára. Boldog voltam, mert szerettem szülőváramat. Igen, boldog voltam, hogy nagyon büszke lehetek rá, hisz valamilyen egykoron a legnagyobb volt.

Amikor megismertem, már a Koronában élték. Ott találkoztam vele valami hatszor. Örültem, mikor mentem, mert szerettem. Mondta is. Szerettem volna ennek a lelkes és dolgozó nagy „vidéki” munkásnak

megcsókolni a kezét. S most, hogy nem kísérhettem el utolsó útjára a „drága kanizsai földbe” elszorul a szívem. Látom szobáját, ahol kincselte örzte, látom erősen megrokkant alakját, sárga arcát és szeretném, ha sírni tudnék. De, kedves Pista bátyám, ha nekem valakim meghal — nem tudok könnyezni, csak feketék a nappalaim és elmaradnak a pihenést ajándékozó éjszakáim.

Utolsó január végén beszélgettünk a Koronában:

— Az apám kanizsai birtokos volt és az is szerette ezt a várost. Anyám, Andry Juliaona néha falura kivákozott, de azután mégis csak itt temették el szegényt. Sok mesét tudtak szüleim.

Elhallgatott. Nézett maga elé. Sápadtabban mint szokott. Megszólalt végre alig hallhatván:

— Nemsokára én is... Nem is baj. Pedig volnának terveim... Csak az a baj, nem tudok írni. Rossz a kezem, hamar elfárad.

Azután panaszkodott. Nem volt megegyezve senkivel, semmivel. Kritizált mindent és mindenkit. Kezertlen szolt:

— Mindent rosszul csinálnak. Nem szép a színház. Milyen színház ez? Sohasem lépem át a Nászobél. Szegény pedig állépte volna. Azt

is megszerelte volna, hisz az is kanizsai.

Később a multról beszélgettünk. Elmondta, hol volt a kanizsai vár. A sápadt emberi mekkizésedett:

— Azéri esell el, mert...

Ugy éreztem, restelke, hogy az ő drága Kanizsa várát elfoglalta a török.

Városi szolgálatát hozta elő:

— Szorgalmas tisztviselő voltam, pedig jobb szerettem volna írni, kutatni. 1883-ban léptem a város szolgálatába és ugyanabban az évben jelent meg az első előbeszélésem és a *Magyarország és a Nagyvilág* c. szépirodalmi lapban *Pünkösdi történet* volt a címe. Sokat írtam még ide is, oda is. Meg akartam már akkor írni néhány jó szótó Hegedüs kanizsai fiskális és Eötvös Károly választási küzdelméről. Érdekes, negyven éve motoszkál a lejemben, de mégsem írtam meg. Talán majd egyszer. A nyáron majd elmegyek valahová. Talán hisse megerősödöm és talán akkor?...

Később megfogta a kezemet: — Írja meg maga, urambócsám. Elküldöm az adatokat.

Szegény urambátyám elvitte magával.

Ezt is mondotta egyszer:

— Szerettem volna megírni Nagy-

kanizsa történetét. Sajnos, álom maradt. És mikor arra gondolok, hogy azt nem tudtam megcsinálni úgy, ahogy elgondoltam — igen koldusnak érzem magamat. És a múzeum? Ha Kanizsának egy, híres múzeuma lenne!... Pedig lehetne. Ez volt a két nagy álom. Hogy az álomból nagy lett nagy illusztrált kötet és előkelő palota, de elszomorít... És úgy érzem, nem csináltam semmit.

— Nem élt hiába urambátyám, mert a volt kanizsai várnak volt egyik meglevendeti bástyája, amely nem vész el, mert megvédi a ráhordott Szent mozaikot, lelkes munkád becsé és az erősödő kegyelet.

Szellemei álljon örökre a magad hordta, rakta bástyán. Burditson, hasson és álmatlan éjszakákon, amikor a vidék napszámosai virrasztanak, szólj hozzájuk:

— Fiaim a hangyák is tudnak csudálatos várakat építeni.

Bocsáss meg Pista bátyám, neked csak a szorgalmad volt hangya, mert te voltál eddig Nagykanizsa város legnagyobb regőse, krónikása, régésze, jellegezője. És boldogan, megnyugodtan aludhatsz, mert szereltem városod adósod. Tartozásod leörleszteni sohasem tudja, mert *ménked nélkül nem volna Kanizsának multja.*